

بیماریهای قابل انتقال بین انسان و حیوان

بر اساس گزارش سازمان جهانی بهداشت، از میان ۱۷۰۹ عامل بیماریزا، ۸۳۲ عامل (۴۹ درصد) از حیوانات به انسان منتقل و از میان ۱۵۶ بیماری نوپدید شناخته شده در انسان، ۱۱۴ مورد آن یعنی ۷۳ درصد زئونوز محسوب می شوند. عوامل ایجاد کننده بیماریهای قابل انتقال بین انسان و حیوان از نظر نوع پاتوژن بسیار متنوع می باشد (باکتری، ویروس، قارچ و...) و بدلیل استفاده های مکرر از فراورده های دامی و تماس روزانه با دام احتمال ابتلا به این بیماریها بسیار بالاست و علیرغم تلاش سازمانهای مسئول در کنترل این بیماریها، هنوز هم موجب مرگ و ناتوانی بسیاری از افراد می گردند و عوارض اقتصادی و اجتماعی فراوانی را به مردم و کشورها تحمیل می کنند. روز ۱۳ تیر ماه به عنوان روز ملی مبارزه با بیماریهای قابل انتقال بین انسان و حیوان نام گذاری شده است. و در این راستا از تاریخ ۱۴ لغایت ۲۱ تیر ماه به عنوان هفته اطلاع رسانی این بیماریها تعیین شده است. از میان ۸۳۲ بیماری قابل انتقال بین انسان و حیوان، شایعترین بیماریهای قابل انتقال در استان آذربایجان غربی عبارتند از تب مالت، حیوان گزیدگی و هاری، سیاه زخم، کیست هیداتیک که آندمیک بوده و بومی استان می باشند. در این میان تب مالت به علت آندمیک بودن و شیوع بالا و اثرات اقتصادی و اجتماعی فراوان و هاری بدلیل وجود بیماری در بین وحوش منطقه و انتقال آن توسط حیوانات ولگرد به جمعیت دامی و انسان از اهمیت ویژه ای برخوردار می باشند.

تب مالت

بیماری تب مالت یا بروسلوزیس یکی از بیماریهای مسری و قابل انتقال بین انسان و حیوان می باشد که در تمامی فصول و بیشتر در فصل بهار و تابستان یعنی فصل زایش و شیردهی دام ها دیده می شود. این بیماری معمولاً در بین حیوانات اهلی و بیشتر در گاو، گوسفند و بز وجود دارد.

مهمترین راههای انتقال بیماری به شرح ذیل می باشد:

- تماس مستقیم با دام آلوده و ترشحات حاصل از سقط جنین دام
- مصرف پنیر تازه محلی مصرف خامه یا کره تهیه شده از شیر غیر پاستوریزه، خوردن بستنی سنتی تهیه شده از شیر غیر پاستوریزه
- تنفس هوای آلوده آغل دارای دام آلوده
- نزدیکی محل زندگی دام با انسان

علائم شایع بیماری در انسان:

- تب و تعریق
- لرز
- ضعف
- کاهش وزن
- ضعف اعصاب (افسردگی)
- از کار افتادگی
- دردهای استخوانی و درد مفاصل

علائم شایع بیماری در دام:

- سقط جنین
- کاهش وزن
- کاهش شیر

عوارض بیماری :

در صورتی که تشخیص و درمان بیماری به مدت بیش از دو ماه به تاخیر افتد به شدت بر میزان بروز عوارض بیماری افزوده خواهد شد. این عوارض در هر عضو یا سیستمی و در هر مرحله ای از بیماری و حتی در بیمارانی که تحت مراقبت هستند میتواند بروز نماید و از طرفی ممکن است این بیماری از ابتدا با بعضی از عوارض خود ظاهر شود. در انسان در صورت عدم درمان بیماری به شکل مزمن در آمده و عوارض شدید ایجاد مینماید که شایعترین عوارض درگیری مفاصل و استخوان است که در ۴۰ درصد موارد اتفاق می افتد.

مهمترین راههای پیشگیری :

- محل نگهداری دامها می بایست بدور از محل زندگی انسانها باشد
- واکسیناسیون مرتب دامها بر علیه بیماری تب مالت
- کشتار دامهای آلوده و جداسازی دامهای بیمار به منظور جلوگیری از آلودگی سایر حیوانات گله
- استفاده از وسایل حفاظتی از جمله، ماسک، دستکش و روپوش برای کسانی که با دام سرو کار دارند.
- عدم تماس با ترشحات حاصل از سقط جنین دامها و بافتهای حیوان آلوده مثل خون و گوشت و ...
- عدم مصرف محصولات لبنی غیر پاستوریزه (شیر خام و نجوشیده ، پنیر تازه که حداقل ۳ ماه در آب نمک نگهداری نشده است) .

توصیه های بهداشتی:

- برای سالم سازی شیر خام ، در منزل باید شیر را حداقل به مدت ۵ دقیقه در حالت جوش نگهداریم
- پنیر تازه محلی را حداقل سه ماه در نمک نگهداری سپس مصرف کنیم
- به محض مشاهده علائم بیماری در حیوانات به مرکز بهداشتی منطقه یا شبکه دامپزشکی اطلاع دهیم
- جنین و ترشحات سقط شده حیوانات را به طریق بهداشتی با حفر گودال و ریختن آب آهک بر روی آن دفن کنیم.
- با اکیبهای دامپزشکی جهت واکسیناسیون مرتب دامهای خود همکاری نماییم.

هاری :

بیماری هاری در همه جای دنیا وجود دارد، بیماری هاری بسیار خطرناک و صد در صد کشنده است که از طریق چنگ زدن و گاز گرفته شدن انسان توسط حیوانات اهلی و وحشی منتقل می شود. مثل : (چنگ زدن گربه، و یا گزش حیواناتی مثل گرگ،سگ،شغال، روباه، سنجاب، اسب، الاغ، گوسفند، بز، گاو و ...) بیشترین موارد گاز گرفتگی توسط سگها اتفاق می افتد.

مهمترین راههای انتقال بیماری به شرح ذیل می باشد :

- گاز گرفته شدن توسط حیوان هار

- از طریق پوست سالم، هاری سرایت پذیر نیست، ولی از راه کوچکترین خراش یا زخم در پوست این بیماری منتقل می شود.

علائم شایع بیماری در انسان :

- مرحله نهفتگی بیماری : این مرحله به طور معمول در انسان ۱۵ روز تا ۳ ماه به طول می انجامد.
- مرحله بروز علائم اولیه: به طور معمول ۱ تا ۴ روز بطول می انجامد. علائم موضعی در محل گاز گرفتن شامل سوزش، گزگز و مورمور شدن می باشد
- مرحله حاد عصبی : به دو شکل تحریک پذیر و ساکت یا فلجی بروز می کند.
- مرحله کما و مرگ

علائم شایع بیماری در حیوان :

- بیقرار ، عصبی مهاجم و بسیار خطرناک است و از انسان نمی ترسد
- عدم تعادل در حمله ها
- زمین خوردن، تلو تلو خوردن، شل شدن دم و زمین گیری

عوارض بیماری :

- بدلیل کشندگی صد در صد بیماری در صورت عدم انجام درمان پیشگیری هاری (شستشو و واکسیناسیون) عوارض اقتصادی و اجتماعی را در پی خواهد داشت

مهمترین راههای پیشگیری :

- جمع آوری سگها و گربه های ولگرد واتلاف آنها به روش مناسب
- واکسیناسیون سگهای صاحبدار و سگهای گله
- استفاده از قلابه برای نگهداری و حمل حیوانات
- پرهیز از نزدیک شدن و تحریک حیواناتی مثل سگ، ...
- بستن سگهای نگهبان در طول روز در مناطق روستایی

توصیه های بهداشتی :

- در صورت گزش شستشوی محل زخم با آب و صابون فراوان
- مراجعه به نزدیکترین خانه بهداشت و یا مرکز بهداشتی درمانی بلافاصله پس از شستشوی محل زخم
- انجام واکسیناسیون کامل درمان پیشگیری هاری در مراکز درمان هاری

رضا قهرمانزاده

کارشناس بیماریهای قابل انتقال بین انسان و حیوان معاونت امور بهداشتی اشتهان

